Lénárt Emese

Gyászmise

Reggel szörnyű sivalkodásra ébredtek. Az emberek most fogják meg a malacot, hogy a kést szorongató ember, akit egyszer titokban meglestek, elvégezhesse a dolgát. Kislánykoruk óta minden évben részesei voltak ennek a véres rituálénak, igaz, csupán annyira avatták be őket, amennyire egy gyereknek tudnia lehetett az ilyesmit. Óvatosan lemászott Sárihoz az emeletes ágy tetejéről, bebújt mellé a takaró alá, és megfogta az unokatestvére kezét. A paplant a fejükre húzták, és piszszenés nélkül figyeltek. – Nagyon fél. Azért sír ennyire – motyogta Sári halkan, és fogalma se volt, mit feleljen neki. – Igen, nagyon – suttogta. – De nem tehetünk semmit. Mindjárt vége lesz – vágta rá gondolkozás nélkül, pedig ő sem volt biztos benne. Úgy tűnt, mintha a szobájuk ablaka alatt órák óta tartana a mészárlás. Majd hirtelen csönd lett. – Kiszenvedett. – szólalt meg ösztönösen, és meglepte, hogy ezt a szót használta. Vajon hol hallotta már ezt a kifejezést…? Az asszonyok most felfogják a disznó vérét egy nagy zománcozott tálba, a férfiak meg elkezdik perzselni az élettelen testet. A pörkölt hús émelyítő szaga betöltötte a ház udvarát, beette magát a falakba, az apák, a nagyapák, az idős asszonyok, a távoli rokonok ruhájába, a zsíros kucsmákba, a naftalinszagú fejkendőkbe, a családjuk történetébe. Undorodtak mindattól, ami az udvaron történt, de hittek benne, hogy fontos hagyomány ez, régen a háznép túlélését szolgálta a disznóvágás – az öregek legalábbis így mesélték. Nyafogásról szó se lehetett. – Játszunk Hókirálynőset vagy bármi mást, amit szeretnél! – igyekezett elterelni az unokatestvére és a saját figyelmét az eseményekről. – Az ágy legyen a kristálypalota, a szoba közepe meg az erdő!

*

A pap ment elöl. A tömeg követte a papot, ő meg a tömeget. A gyászoló hozzátartozók mögött a harmadik sorban foglalt helyet, mégsem ülhet be közéjük, régen véget ért a kapcsolata a legidősebb fiúval, akinek az elhunyt a nevelőanyja volt.

A telefonját lenémította, de kikapcsolásról szó sem lehetett, hiszen az unokatestvére, Sári bármelyik pillanatban szülhet. Éppen ma! A kiterjedt, egymással laza kapcsolatot ápoló családjának fontos volt ez a baba. Neki is. Pedig nem az ő gyereke. – Az a sok generációkon át örök-

lődő fájdalom és szenvedés, amik láthatatlanul kísértettek a famíliájában az idők kezdete óta, mintha a szereplőknek, akár egy végtelen hosszú drámában esélyük se lenne a megtisztulásra. – Bár sose hallott volna róluk! Igaz, akkor kevesebb lenne néhány fontos felismeréssel – gondolta. Amikor pár éve beszélt Sárival telefonon, a nő visszakérdezett: –...transzgenerációs…, mi? – Tudod, amikor a felmenőink által átélt nehézségek hatnak ránk is – válaszolta, és várta, hogy a másik mondjon valamit. Sári azonban hallgatott. Pedig akkor már dolgozott magán egy ideje, mert nem értette, negyvenen felül miért nincs még családja. Ahogy neki sincs.

A pap sorolni kezdte a halott érdemeit. Felvázolta az életét, méltatta a társadalomban betöltött szerepét, szépen beszélt, ő mégsem bírt odafigyelni. Illene emlékeznie, de csak a születő új életre gondolt, és az egykor kölyökképű fiút nézte, aki időközben férfivá érett. Onnan, ahol ült, profilból látta. Olyan volt, mint egy szép Rembrandt festmény. Annak idején ő lépett ki az elhidegült kapcsolatból, abban a korban, amikor a nők két kézzel kapaszkodnak a másikba, mert érzik, talán ez az utolsó esélyük. A boldogtalanság helyett a szabadságot választotta. Pedig lehet, a családja most az ő gyerekének is örülhetne, nemcsak a Sáriénak, de hogy az milyen érzés lenne, talán már sosem tudja meg.

– Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy… – mormolta a tömeggel az ima szövegét, és egy pillanatra úgy érezte, mintha ott ülne mellette a mélyen hívő dédanyja, aki a haláláig ugyanabban az észak-alföldi kisvárosban élt, ahonnan Sári meg az összes apai felmenője származik, és ahol évente disznót öltek gyerekkorában. – Negyvenen felül nem kellünk senkinek – zúgtak a fülében az unokatestvére kétségbeesett szavai. Ő meg arra gondolt, hogy száz évvel korábban biztosan kibeszélte volna az egymás után szimatoló kisvárosi népség őket. Rajtuk kívül azonban senki sem mert szembenézni a múlttal a családjukban, legalábbis nem tudtak róla.

Fél szemmel lepillantott a telefonjára. Üzenete érkezett Sáritól. Hogyan nyissa meg? Illendőségből várhatna vele addig, amíg a szertartás véget ér, de muszáj elolvasnia. Az eggyel arrébb ülő férfi szemrehányóan rásandított és csóválta a fejét. „Szia! Kisfiunk született. Egészséges. Majd hívlak.” Legszívesebben felugrott volna örömében, de helyette kihúzta magát, a hátát a pad támlájához szorította, és az oltárra szegezte a tekintetét. A lámpa- és a gyertyafény bántotta a szemét, de csak azért se pislog, addig bírja tágra nyitott szemmel, amíg a könny ki nem csordul a szeméből.

Sári egészen az indiai ashramokig utazott többször is, hogy kioldódjon benne mindaz, ami láthatatlanul nehezedett a családjukra generációk óta. – A guruk kivarázsolták belőlem a nehezét – suttogta sejtelmesen az unokatestvére a legutolsó beszélgetéskor a telefonba, pedig fogorvos létére nem nagyon hitt az efféle hókuszpókuszokban. – Nem akarok ezzel foglalkozni többé. Le akarom rakni, hogy a saját életemet élhessem. Eleget szenvedett mindenki – tette hozzá. – Eleget – válaszolta esetlenül, és a segítőire gondolt meg a számos csoportmunkára, az évekig tartó visszavonulásra, arra a pillanatra, amikor valaki mindent maga mögött hagy, és újjászületve ismeretlen utakra indul. – Magunkra vettük, hogy megértsük, és letehessük. Találkoznunk kellene. Tíz éve nem láttuk egymást – zárta rövidre a beszélgetést, mert a lényeg kimondhatatlan volt. A kettőjük küzdelme, hogy a családi titok végére járjanak, és eloldódjanak tőle, újra közel hozta őket egymáshoz. Erős szövetség volt ez, mint gyerekkorukban, amikor a disznóóléseken kínjukban eljátszották a meséket.

– A szentmise véget ért, menjetek békével! – zengte a pap, de ő alig hallotta meg. Sokáig ülve maradt. Mihez kezd, ha a részvétnyilvánítás után újra kilép a bazilikából az életbe? A fehér liliomcsokrok előtt a halott asszony fényképét nézte. A kedves mosolyt, a meleg tekintetet. Ha most élne, felszaladna hozzá a krisztinavárosi lakásába, mint annak idején, és a lekváros házi linzer majszolása közben elmesélné neki, milyen csoda történt a gyászmise alatt. Nem is akármilyen csoda. Igazi, generációkat gyógyító, a teljes lényüket felszabadító csoda.